

1990'lar Sonrası Diyarbakır'a Göç Edenler ve Sağlıkları

Prof. Dr. Nuran Elmacı

Yrd. Doç. Dr. Rüstem Erkan

- 1990 lar sonrası Güneydoğuda gelişen siyasi olaylar kırsal kesimdeki insanları göç etmeğe zorlamıştır. Göç literatüründe **zorunlu göç** olarak tanımlanan bu olgu insanların kendi kararları dışı “ **baskı ve zorlama** ” sonucu gelişmiştir.

- Bu sunumun amacı;
1990'lar sonrası Diyarbakır'a zorunlu göçle gelenlerin **kentleşemediklerini** ve bunun sonucu olarak olarak **sağlık hizmetlerine ulaşamadıklarını** göstermektir.

Kentlileşememenin çeşitli nedenleri vardır.
Bunlardan Diyarbakır a özgü olanlar
aşağıya çıkarılmıştır:

Diyarbakır tarihin eski devirlerden 1700'lerden beri zorunlu göçlerin yaşandığı bir ildir.1950'lerde kırsaldan kent merkezine başlayan göçle birlikte kentin yerleşik halkı (kent kültürlü)diğer illere göçmüştür. Bu göçler 1970 ler de en üst seviyeye ulaşmıştır Kent büyük çoğunlukla kırsal kesimin yaşadığı bir yerleşim birimi olmuştur.Sonuçta,1990'larda gelenler kentli bir kültürle karşılaşmamışlardır.

Kentle bütünleşmeyi etkileyen önemli bir etken zorunlu göçlerdir. Göçle ilgili araştırmalar zorunlu göçlerin insanlara sosyal , psikolojik zararlar getirdiğini vurgulamaktadır. Çünkü zorunlu göçler göç edenleri eski yerleşim yerinden tümüyle koparmakta bu anlamda önemli bir sosyal güvence kurumunu elinden almaktadır. Bu durum kentsel çevreye uyumu zorlaştırmaktadır.

Üçüncü bir etken zorunlu göçlerin ani ve hazırlıksız olmasıdır.

Diyarbakır kenti bu göçlere fiziksel ve sosyal olarak hazırlıksız yakalanmıştır. 1990-2000 yıllar arası kent nüfusu 200.000 artmıştır. İlgililer gerekli önlemleri zamanında alamamışlardır. Sonuçta zorunlu göçle gelenler kentle bütünleşmek yerine kentin formel ve informel ilişkilerinin dışında kalmış, kırsal kesime benzer yaşam sürmüşlerdir.

Kentlileşememenin Sonuçları

Kentlileşememenin sonuçlarını göç edenlerle ilgili çeşitli olgularda izlemek mümkündür.

Bölgede ve Diyarbakır'da sosyal yapıyı açıklayan araştırmalar geleneksel aile yapısının hala sürdüğünü göstermektedir. Türkiye genelinde ailede yaşayan kişi sayısı 5.2 olduğu halde, il genelinde bu rakam 6.8. dir.

- Akraba evlilikleri oranı % 45 e ulaşmakta, ilk evlilik yaş ortalaması 16 ya kadar düşmektedir. Bağlı olarak adolesan gebelikler yaygındır

- G    edenlerin %60'ı kentte yaŖamaktan memnun deęildir,geri dönmeyi d Ŗ nmektedirler. Geri dönme isteęi erkeklerde daha yüksektir.

- G    edenler eski yaŖamlarda olduğu gibi düğünlerini evlerinin yakınlarındaki bir boŖ alanda yapmakta, parasız kaldıklarında kredi kullanma gibi kentli bir değer yerine akraba ve yakınlarından borç almaya tercih etmektedirler. Bu oran %85'lere ulaŖmaktadır.

- Tandırda ekmek pişirme kırsal alanda getirilen bir alışkanlık olarak devam etmektedir(%19) Ailelerin %57'si ise daha ucuz bir yöntem olarak ekmek hamurunu evde hazırlayarak fırına göndermektedir.

Göç Edenlerin Sağlıkları

- Kadınların %22'si korunmakta, % 77.5 çocuk yapmayı önleyici hiçbir çareye başvurmamaktadır.
- Göç edenler doğumlarını geleneksel usullerle yapmakta bu oran %80 lere çıkmaktadır. Elmacı

Tablo:1

- İshal, malnutrisyon gibi çocuk sağlığını tehdit eden hastalıklar ve bebek beslemesiyle ilgili yanlış uygulamaların nedeni çeşitli inanışlarla açıklanmaktadır

İshale neden olan etkenler	Yüzde(%)
Ay basması	87,1
Haram süt	88,6
Diş çıkarma	86,4
Kirli su, kirli yiyecek	56,7
Nazar	25,0
Korku	11,4

- Annelerin yalnızca % 9,9'u bebeklerini doğumdan sonra bebeklerini ilk 1 saat içinde emzirmiştir. Diğerlerinin emzirmeme nedenleri tablo.2'de gösterilmiştir

Tablo:2

Nedenler	%
Beyaz sütüm yok	38,6
Pis su irin gibi	24,4
Verilmez diyorlar	14,3
Bebek almadı	11,8
Diğer çocuklarım hastalandı	3,1
Sezeryan olduğum için	3,1
Bilmiyorum	4,7

- Görülüyor ki , zorunlu göçle gelenler, kırsal değerleri ile yaşamakta, bu durum yaşamlarının her yanında olduğu gibi sağlık ve hastalıkla ilgili uygulamalarında da izlenmektedir.